

ARKADI și BORIS STRUGAȚKI

VALURILE
LINIȘTESC
VÂNTUL

Ediția a II-a

Traducere din limba engleză de
VALERIAN STOICESCU

ARMADA
CLASIC

Director editorial: Alexandra RUSU
Redactor-șef: Marian COMAN
Coperta: Adnan VASILE
Prepress copertă: Alexandru CSUKOR
Redactor: Andreea IANCU
Tehnoredactor: Magda BITAY

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STRUGAȚKI, ARKADI & BORIS

Valurile liniștesc vântul / Boris & Arkadi Strugațki ; trad. din lb. rusă: Valerian Stoicescu. Ed a 2-a. - București : Nemira Publishing House, 2022
ISBN 978-606-43-1270-9

I. Strugațki, Arkadi Natanovici
II. Stoicescu, Valerian (trad.)

821.161.1

Arkadi și Boris Strugațki

ВОЛНЫ ГАСЯТ ВЕТЕР

(„THE TIME WANDERERS”)

Copyright © 1985, 1986 by Arkady and Boris Strugatsky

© NEMIRA, 1994, 2022

ARMADA este un imprint al Grupului Editorial **NEMIRA**.

Tiparul executat de tipografia ARTPRINT SRL.

Tel: 0723.13.05.02, e-mail: office@artprint.ro

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1270-9

INTRODUCERE

Mă numesc Maxim Kammerer. Am optzeci și nouă de ani. Cândva, tare demult, am citit o poveste străveche, care începea exact așa. Îmi amintesc cum mă gândeam atunci că, dacă vreodată îmi voi scrie memoriile, așa voi începe. De fapt, textul propus, care, la drept vorbind, nu poate fi numit *Memorii*, ar fi trebuit să înceapă cu o scrisoare, pe care am primit-o în urmă cu aproximativ un an:

Kammerer,

Dumneavoastră, desigur, ați citit faimoasele *Cinci biografii ale secolului*. Vă rog, ajutați-mă să aflu cine anume se ascunde sub pseudonimele P. Soroka și E. Brown. Cred că vă va fi mult mai ușor de aflat decât mie.

M. Glumova

13 iunie 125

Novgorod

N-am răspuns la această scrisoare, pentru că n-am reușit să descopăr adevăratele nume ale autorilor celor *Cinci biografii ale secolului*. Am lămurit doar faptul că, așa cum și era de așteptat, P. Soroka și E. Brown sunt colaboratori eminenți ai grupului „Ludeni” din Institutul de Cercetare a Istoriei Cosmice (ICIC).

Mi-am imaginat lesne simțămintele pe care le-a avut Maia Toivovna Glumova atunci când a citit biografia fiului ei, așa cum

a fost înfățișată de P. Soroka și E. Brown. Și am înțeles că trebuie să vorbesc.

Așa că am scris aceste memorii.

Din punctul de vedere al unui cititor fără idei preconceptionale, dar mai ales al unui cititor tânăr, memoriile de față prezintă evenimente care au pus capăt unei întregi epoci în conștiința de sine cosmică a omului și care, așa cum s-a vădit de la bun început, au deschis perspective cu totul noi, cercetate până atunci doar din punct de vedere teoretic. Am fost martor și participant la respectivele evenimente și, într-un anumit sens, chiar inițiatorul lor; de aceea nici nu-i de mirare că, în decursul ultimilor ani, grupul „Ludenilor“ mă bombardează cu întrebări oficiale și neoficiale pe această temă, cu diverse rugăminți de a-i ajuta și cu referiri la datoria mea civică. Din capul locului am tratat cu înțelegere și cu simpatie țelurile și sarcinile grupului „Ludenii“, dar niciodată nu mi-am ascuns față de membrii acestuia scepticismul referitor la șansele lor de succes. În afară de asta, îmi era cât se poate de limpede că materialele și datele deținute de mine nu le-ar putea fi de niciun folos, astfel că, în decursul vremii, m-am eschivat în fel și chip să particip la munca lor.

Dar iată că acum, din motive de ordin mai degrabă personal, am simțit nevoia imperioasă de a aduna la un loc și de a propune atenției celor interesați tot ce îmi este cunoscut despre primele zile ale Marii Revelații, despre evenimentele ce au provocat, de fapt, furtuna de discuții încărcate de teamă, emoții, discordanțe, revolte și îndeosebi de o mare uimire – deci tot ceea ce definește Marea Revelație.

Am recitit ultimul paragraf și sunt nevoit să mă corectez imediat. În primul rând, se înțelege, n-am să ofer nici pe departe tot ce știu. Unele materiale au un caracter prea deosebit pentru a fi prezentate aici. Nu am să dezvălui nici unele nume, din considerente etice. Mă rețin și de la menționarea unor metode specifice activității mele din acea perioadă, când eram șeful secției Evenimente Excepționale (EE) din cadrul Comisiei de Control (COMCON-2).

În al doilea rând, evenimentele anului 99 nu au fost, la drept vorbind, primele zile ale Marii Revelații, ci, dimpotrivă, ultimele. Tocmai de aceea ele au rămas azi numai obiectul cercetărilor strict istorice. Și am impresia că tocmai acest lucru nu-l înțeleg sau, mai precis, nu vor să-l admită colaboratorii grupului „Ludenii“, în ciuda tuturor strădaniilor mele de a-i convinge. Deși, firește, e posibil să nu fi fost destul de insistent. În fond, anii își spun cuvântul.

Persoana lui Toivo Glumov stârnește, desigur, pentru grupul „Ludenii“ un interes deosebit, așa spune chiar special, și, înțelegând prea bine cauzele acestuia, în memoriile mele am făcut din el un personaj central.

Firește, nu numai de aceea și nu atât dintr-o atare pricină. De câte ori îmi aminteam de acele zile, și orice îmi aminteam în legătură cu acele zile, în memorie îmi apărea imediat Toivo Glumov – îi văd fața tânără, uscățivă și întotdeauna serioasă, genele lungi, decolorate și veșnic ușor coborâte deasupra ochilor cenușii, limpezi, îi aud vorbele parcă dinadins târăgănite, simt iarăși cum izvorăște din el o energie pașnică, neputincioasă, dar implacabilă, întocmai unui țipăt mut: „Hei, ce-i cu tine? De ce nu acționezi? Dă ordine!“ Alteori, dimpotrivă, îmi aminteam mai întâi de el, datorită vreunui prilej oarecare și, imediat, ca treziți de un ghiont zdravăn, se deșteptau „câinii înrăiți ai amintirilor“ – toată groaza acelor zile, toată disperarea acelor zile, toată neputința acelor zile; groază, disperare, neputință pe care le-am îndurat singur, fiindcă n-am avut cu cine să le împart.

Baza memoriilor prezente o constituie documentele. De regulă, acestea sunt rapoarte-comunicări primite de la inspectorii mei și, uneori, câte o scrisoare oficială pe care am introdus-o cu intenția de a reda atmosfera acelor vremuri. În general, cercetătorul competent și exigent va observa ușor că un întreg șir de documente referitoare la problemă nu a fost introdus în memorii, în timp ce unele documente inserate ar putea foarte bine lipsi. Răspunzând la un asemenea reproș, menționez de la bun început că am adunat materialele în concordanță cu principii bine

determinate, a căror esență nu simt nici imboldul, nici nevoia imperioasă de a o dezvălui.

În continuare, o considerabilă parte a textului este constituită din capitole-reconstrucții. Aceste capitole, scrise de mine, reprezintă, de fapt, reconstituirea scenelor și evenimentelor la care nu am fost martor. O reconstituire efectuată pe baza povestirilor, fonoinregistrărilor și relatărilor ulterioare ale oamenilor care au participat la aceste scene și evenimente, persoane cum ar fi: Asia, soția lui Toivo Glumov, colegii lui, cunoștințele ș.a.m.d. Recunosc că respectivele capitole nu au o valoare prea mare pentru colaboratorii grupului „Ludenii“, dar ce să fac, pentru mine ele sunt prețioase.

În sfârșit, mi-am permis să diluez puțin textul purtător de informații al memoriilor, cu propriile reminiscențe, furnizând indicii nu atât despre evenimentele de atunci, cât despre Maxim Kammerer la vârsta de cincizeci și opt de ani. Chiar și acum, nu mi se pare lipsită de interes comportarea acestui om în împrejurările descrise...

Luând definitiv hotărârea de a-mi scrie memoriile, m-am pomenit în fața unei dileme: cu ce să încep? Ce a pus temelia Marii Revelații și când?

Strict vorbind, totul a început acum două secole, când, în adâncurile lui Marte, a fost descoperit, pe neașteptate, un oraș subteran pustiit din chihlimbarin; atunci a fost rostit pentru prima dată cuvântul „Pelerinii“.

Această afirmație este corectă. Dar prea la modul general. La fel de bine s-ar fi putut spune că Marea Revelație a început din momentul Marii Explozii.

Așadar, poate că acum cincizeci de ani? Cu dosarul „copiilor abandonati“? Sau, poate, când problema Pelerinilor a căpătat pentru prima oară o nuanță tragică, atunci când s-a născut și s-a răspândit din gură-n gură veninosul termen-reproș „sindromul Sikorski“? Complexul fricii necontrolate în fața posibilei invazii a Pelerinilor? La fel de corect. Și mult mai la obiect față de problema în discuție... Dar pe vremea aceea încă nu eram șeful secției

EE și însăși secția EE încă nu exista. Și, la urma urmei, doar n-o să m-apuc că scriu istoria Pelerinilor!

Pentru mine, totul a început în luna mai a anului 93, când și eu, ca și ceilalți șefi ai secțiilor EE din toate sectoarele COMCON-2, am primit o informare despre întâmplarea de pe Tissa. (Nu de pe râul Tisa, care curge liniștit prin Ungaria și prin Carpați, ci de pe planeta Tissa, de lângă steaua EN 63601, cu puțin timp înainte de a fi descoperită de băieții din GSP.) Informarea trata cele întâmplate ca pe un caz de nebunie, brusc și inexplicabil apărută la toți cei trei membri ai grupului de cercetare ce aterizase cu două săptămâni în urmă pe un podiș (i-am uitat numele). Toți trei au avut brusc senzația că pierduseră legătura cu baza centrală și că, în general, pierduseră orice legătura cu oricine, în afară de nava-mamă de pe orbită, iar automatul de pe nava-mamă transmitea o comunicare ce se repeta fără întrerupere, cum că Pământul ar fi pierit din cauza unui cataclism cosmic, după ce populația sa ar fi dispărut în urma unor epidemii inexplicabile.

Nu mai țin minte amănuntele. Se pare că doi dintre cercetători ar fi încercat să se sinucidă, apoi, în cele din urmă, au plecat în pustiu — disperăți că viitorul le era lipsit de speranță și de absolut orice perspectivă. Comandantul grupului s-a dovedit, însă, un om tare. A strâns din dinți și și-a impus să trăiască, de parcă Omenirea n-ar fi pierit, ci doar el ar fi avut un accident și ar fi fost despărțit pentru totdeauna de planeta natală. Mai târziu, a povestit că, după paisprezece zile de viață nebună, i-ar fi apărut în față cineva îmbrăcat în alb și l-ar fi anunțat că el, comandantul, trecuse cu brio prima încercare și că fusese primit în calitate de candidat în societatea Pelerinilor. În a cincisprezecea zi, a sosit de pe nava-mamă naveta de avarie și atmosfera s-a destins. Cei plecați în pustiu au fost găsiți cu bine, erau în toate mințile și nimeni nu avusese de suferit. Mărturiile lor coincideau până în cele mai mici amănunte. De exemplu, reproduceau absolut identic intonațiile automatului, care, chipurile, transmisese comunicarea fatală. Percepuseră în mod subiectiv cele întâmplate ca pe o înscenare teatrală convingătoare și neobișnuit de veridică în care, vrând-nevrând, s-ar fi

pomenit, brusc, participanți. Mentoscopierea profundă a confirmat senzația lor subiectivă și chiar a arătat că, nici în străfundurile subconștientului, niciunul dintre ei nu se îndoiește de faptul că totul fusese doar un spectacol bine regizat.

Din câte știi, colegii mei din alte sectoare au interpretat informarea ca pe un EE destul de oarecare, un simplu Eveniment Excepțional inexplicabil, dintre acelea care apar destul de des la Periferie. Toată lumea rămâne în viață și sănătoasă. Continuarea muncii într-un sector cu EE nu era obligatorie, n-a fost obligatorie de când lumea și pământul. Nu s-au găsit doritori să dezlege enigma. Sectorul aceluia EE a fost evacuat. S-a luat act de prezența EE-ului și... la arhivă cu el!

Dar eu eram discipolul răposatului Sikorski! În vremurile când trăia, deseori l-am contestat, în gând și pe față, atunci când era vorba despre o amenințare din afară la adresa omenirii. Mi-a fost însă greu să contest o teză a lui, pe care, de fapt, nici nu voiam să o contest: „Noi suntem lucrători în COMCON-2. Ne e îngăduit să avem reputația de ignoranți, mistici și nătărăi superstițioși. Dar nu ne e îngăduit un singur lucru: să subestimăm pericolul. Și dacă în casa noastră miroase brusc a sulf suntem, pur și simplu, obligați să presupunem că undeva, în apropiere, a apărut un drac încornorat și, deci, trebuie să luăm măsurile corespunzătoare, până la organizarea la scară industrială a producției de agheasmă.“ Și îndată ce am auzit că un personaj înveșmântat în alb vorbește în mod solemn în numele Pelerinilor, am și simțit mirosul de sulf și am tresărit precum un bătrân cal de luptă la sunetul goarnei.

Am făcut interpelările corespunzătoare, pe canalele corespunzătoare. Fără să mă mir prea mult, am descoperit că, în general, cuvântul „Pelerini“ lipsește din lexicul instrucțiunilor, ordinelor și planurilor de perspectivă ale COMCON-2. Am fost în audiență la cele mai mari instanțe ale noastre și m-am convins, deja fără surprindere, că în ochii celor mai de seamă șefi ai noștri problema activității progresoriale a Pelerinilor în sistemul omenirii era, într-un fel, ascunsă, suportată ca o boală a copilăriei. Tragedia lui Lev Abalkin și a lui Rudolph Sikorski părea, în mod inexplicabil,

să fi îndepărtat pentru totdeauna suspiciunile cu privire la Pelerini.

Singurul om în care îngrijorarea mea a stârnit o licărire de compasiune a fost Athos-Sidorov, președintele sectorului și șeful meu direct. A aprobat cu autoritatea lui și a atestat cu semnătura lui tema propusă de mine: „Vizita bătrânei doamne“. Mi-a permis să formez un grup special pentru prelucrarea acestei teme. Practic, mi-a semnat un cec în alb.

Am început cu organizarea unui sondaj de expertiză în rândul celor mai competenți specialiști în domeniul xenosociologiei. Mi-am propus drept scop crearea celui mai probabil model de activitate progresorială a Pelerinilor în sistemul omenirii terestre. Ca să nu intru în amănunte: toate materialele culese le-am trimis cunoscutului istoric al științelor, eruditul Isaac Bromberg. Acum nu mai știu de ce am procedat așa, pentru că în acel moment Bromberg deja nu se mai ocupa de xenologie de mulți ani. Poate pentru că majoritatea specialiștilor cărora m-am adresat cu aceste probleme a refuzat, pur și simplu, să discute serios cu mine (sindromul Sikorski!), iar Bromberg, după cum bine se știa, „întotdeauna avea la îndemână câteva cuvinte“, indiferent de tema pusă în discuție.

Oricum, doctorul I. Bromberg mi-a trimis răspunsul său, cunoscut și astăzi specialiștilor sub denumirea *Memorandumul lui Bromberg*.

De la el a și început totul.

De la el voi începe și eu.

(Sfârșitul introducerii)